

Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imħallef Dr Edwina Grima, LL.D.

Appell Nru: 401/2022

Il-Pulizija

Vs

Mario Bartolo

Illum, 23 ta' Frar 2024

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjoni dedotta kontra l-appellant, Mario Bartolo, detentur tal-karta tal-identita' Maltija bin-numru 69056(M), akkużat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali talli b'diversi atti magħmulin minnu, ukoll jekk fi zminijiet differenti u li jiksru l-istess disposizzjoni tal-liġi u jkunu ġew magħmula b'rizoluzzjoni waħda, fit-13 ta' Novembru 2021, fil-11 ta' Diċembru 2021, fit-8 ta' Jannar 2022 u fil-5 ta' Frar 2022, meta hekk ordnat minn xi Qorti jew marbut b'kuntratt, naqas li jagħti lil Rita Bartolo u/jew lil uliedu s-somma ffissata minn dik il-Qorti jew stipulata bil-kuntratt bhala manteniment għaliha u/jew għall-ulied fi zmien 15 -il jum minn dak il-jum li fih skond dik l-ordni jew dak il-kuntratt, kellha tithallas dik is-somma.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali tas-26 ta' Settembru 2022, fejn il-Qorti, wara li rat l-Artikoli 338(z), 18 u 31 tal-Kodiċi

Kriminali tal-Liġijiet ta' Malta, sabet lill-imputat Mario Bartolo ħati tal-imputazzjoni kif miġjuba kontrih u konsegwentement ikkundanatu għal tlett xhur prigunerija effettivi.

Rat ir-rikors tal-appellant, Mario Bartolo, ipprezentat fis-7 ta' Ottubru 2022, fejn talab lil din l-Qorti:

1. Tirrevoka *contrario imperio* u tħassar *in toto* s-sentenza appellata u konsegwentement tilliberah minn kull imputazzjoni u piena;
2. Mingħajr preġudizzju, f'kaz li dan l-appell ma jintlaqax (alternattivament) jogħgobha tirriforma s-sentenza appellata fil-parti tal-piena billi minflok tinfliggi piena aktar idonea skond iċ-ċirkostanzi ta' dan il-kaz.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Rat li nhar l-14 ta' Diċembru 2022, l-appellant, *seduta stante*, hallas is-somma ta' mitejn u hamsin Ewro lill-parti leza bħala parti mill-ammont totali ta' manteniment dovut minnu fi tlett kawzi kontrih (Appelli 400/2022, 401/2022 u 402/2022).

Rat li nhar it-13 ta' Ottubru 2023, l-appellant intavola rikors fejn talab sabiex il-Qorti tissospendi s-smieġh tal-appell minnu ntavolat u dan sakemm ikun hemm l-eżitu tal-kawza kostituzzjonali minnu ntavolata, billi d-deċiżjoni kostituzzjonali tista' tincidi fuq il-mertu ta' dan l-appell.

Rat id-digriet mogħti minnha nhar il-15 ta' Diċembru 2023 fejn ċaħdet it-talba tal-appellant u ordnat il-prosegwiment tas-smieġh tal-appell skond il-liġi.

Rat il-fedina penali aġġornata tal-appellant esebita mill-Prosekuzzjoni fuq ordni tal-Qorti.

Semgħet trattazzjoni.

Ikkunsidrat:

Illi, fl-ewwel aggravju ventilat minnu, l-appellant jikkontendi illi n-nuqqas tiegħu li jhallas manteniment lil martu ma kienx xi forma ta' kapriċċ jew sabiex jipprova jaħrab mill-obbligi minnu assunti permezz tal-kuntratt ta' seperazzjoni iffirmit bejnu u bejn martu fis-07 ta' Meju 2010, kif approvat mill-Qorti, iżda huwa dovut unikament għall-istat ta' saħħa prekarja tiegħu fejn huwa jinsab fl-impossibbiltà li jaħdem u li jonora l-obbligi kontrattwali tiegħu.

Illi, l-appellant u martu Rita Bartolo, iffirmit kuntratt ta' firda personali fis-7 ta' Meju 2010, fejn fil-klawsola numru 5, l-appellant intrabat li jhallas is-somma ta' erba' mija, sitta u sittin Ewro (€466) kull erbgħa gimgħat bħala retta alimentari lil martu¹, liema ammont ma hux soġġett għall-ebda awment u għandu jibqa' jithallas anke jekk il-mara jkollha impjeg kemm fuq bażi *part-time* kif ukoll *full-time*. Jirrizulta ukoll mill-*PIRS Report* ipprezentat in atti li dan il-hlas ma sarx mill-appellant lil parti offiża fid-dati indikati fiċ-ċitazzjoni. Meta mitkellem mill-Pulizija, l-appellant stqarr **“li ma setax ikopri dak l-ammont peress li jekk jagħti dak l-ammont ma kienx ser ikollu biex jgħix huwa.”**

Illi, l-Ewwel Qorti sabet htija fl-appellant u dan għaliex “kwalunkwe raġunijiet ippostulati mill-imputat għal din l-inadempjenza m'għandiex titqies minn din il-Qorti fid-dawl tan-natura tal-imputazzjonji migjuba kontra tiegħu.” L-appellant, iżda jakkampa favur tiegħu il-prinċipju *ad impossibilia nemo tenetur* u jsostni illi huwa ma jistax jkun kostrett jeżegwixxi l-obbligu kontrattwali minnu assunt meta jinsab fl-impossibbiltà li jagħmel dan għaliex illum huwa bniedem marid serjament.

Il-Qorti tifhem illi dak li qed jilmenta minnu l-appellant huwa il-fatt illi seħħet ċirkostanza supervenjenti għall-iffirmit tal-kuntratt li minhabba fl-istess lillum hemm l-impossibbiltà ta' eżekuzzjoni, liema impossibbiltà hija oġġettiva u rejali li allura wasslet biex l-obbligu minnu assunt intemm.

¹ Ara kuntratt eżebit Dok' RB a fol. 3 et seq.

Issa l-kwistjoni ventilata mill-appellant li tittellem dwar l-eskluzjoni tar-responsabbiltà tad-debitur meta jkun ippruvat illi l-ksur tal-obbligazzjoni kontrattwali ma hijiex attribwibbli lilu u dan peress illi huwa jinsab fl-impossibbiltà li jagħmel dik l-eżekuzzjoni li ntrabat għaliha, tista' tkun pertinenti u rilevanti biss fil-fora ċivili.

Il-kuntratti ta' separazzjoni konsenswali huma kuntratti partikolari u normalment jittrattaw tlett tipi ta' obbligazzjonijiet - dawk personali, dawk konċernanti drittijiet ta' proprjeta', u dawk misti, bħalma hu il-ħlas tal-manteniment. Issa kwalunkwe bidla fil-kuntratt u cioè' f'dak pattwit liberalment u volontarjament bejn il-kontraenti, u anke kwalunkwe bdil f'sentenza tal-Qorti f'kazijiet ta' firda personali, jista' jsir biss b'deċiżjoni ta' qorti ta' kompetenza ċivili u dan bis-setgħa lilha mogħtija, f'dak li jirrigwarda l-obbligu tal-manteniment, fl-artikolu 54(9) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta, u dan fuq talba ta' xi wahda mill-partijiet f'każ ta' tibdil fiċ-ċirkostanzi. Illi fuq din id-difiża saħansitra il-qrati ċivili irritenew:

Huwa minnu li "ad impossibilia nemo tenetur". Dan pero' biss f'cirkostanzi l-aktar eccezzjonali u ben provati meta l-Qorti tkun għal kollox konvinta li c-cirkostanzi godda mhux biss ikkagunaw l- "impossibilita" fis-sens reali u estrem tal-kelma, imma wkoll li tali cirkostanzi kienu għal kollox inevitabbli u ma gewx provokati b'xi agir tad-debitur. Semplici tibdil f'sitwazzjoni finanzjarja wahdu ma jagħtix id-dritt għar-revizjoni tal-obbligu għall-ħlas ta' retta alimentari liberament assunt. Hu car li l-obbligazzjonijiet kontrattwali għandhom jigu rispettati u osservati. Ghalkemm hu minnu li l-Ligi illum ma tagħmel l-ebda distinzjoni bejn il-manteniment "ex lege", jigifieri dak determinat b'sentenza tal-Qorti, jew dak "ex contractu", in kwantu tezisti l-possibilita' ta' min hu obligat li jhallas il-manteniment li "jitlob li jkun meħlus mill-obbligu jew ikun imnaqqas skond ma jkun il-kaz", jekk jigi fi stat li ma jkunx jista' jagħti aktar il-manteniment kollu jew bicca minnu, (art. 21 (1) tal-Att XXI tal-1993) jibqa' japplika dejjem il-principju illi Pacta Sunt Servanda. Dan ifisser li fil-kaz ta' manteniment stabbilit ex contractu, il-kriterji li għandhom iwasslu lill-Qorti biex tvarja, u anke f'cert ikazijiet tissospendi, l-obbligu għall-manteniment, huma aktar rigidi u gravi minn dawk li tista' tapplika l-Qorti fil-kazijiet fejn hi stess stabbiliet ir-retta alimentari mingħajr il-kunsens tal-konjugi².

² Alfred Grech vs Pauline Grech – PAQĊ – 29.01.2003

Illi din is-setgħa li jkun varjat dak pattwit bejn il-kontraenti fil-kuntratt ta' separazzjoni hija mogħtija unikament lil qorti fil-kompetenza ċivili tagħha (ara artikolu 54(9) Kodiċi Ċivili), u ma tistax din il-qorti penali, bis-setgħat limitati mogħtija lilha mill-legislatur, tinoltra ruhha fil-kamp ċivili u tarroga għaliha poteri li l-legislatur ma kkonċedilhiex. Dak li għandha tqies din il-Qorti u l-Ewwel Qorti qabilha huwa biss jekk hemmx ordni ta' qorti regolanti l-hlas tal-manteniment li ma jkunx qed jiġi obdut.

Jikkonsegwi għalhekk illi l-eċċezzjoni imressqa mill-appellant u li fuqha qiegħed isejjes id-difiza tiegħu, u cioe' dik tal-impossibilita', ma tistax tkun issindikata f' din il-fora penali, billi il-legislatur afda din is-setgħa unikament lill-qorti ċivili li għandhom jiddeterminaw din il-vertenza.

“... inkella faċilment f'kawzi bħal dawn, fejn ikun hemm element qawwi ta' pika bejn il-partijiet dwar diversi affarijiet, din il-Qorti tiġi ridotta f' Qorti ta' appell mid-digriet tal-Qrati Ċivili . Ir-rimedju ta' min ikun iħossu aggravat b' xi digriet tal-Qrati Ċivili kemm dwar alimenti kif ukoll dwar aċċess mhuwix li jieħu l-liġi b'idejh, imma li jirrikorri lill-istess Qorti li tkun emanat id-digriet jew ordni relattiv u jitlob revoka, varjazzjoni jew aġġustament tiegħu”.

Illi, għalhekk għall-finijiet tal-imsemmi Artikolu 338(ż) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta, li tahtu qed jiġi mixli l-appellant, huwa biżżejjed li l-Prosekuzzjoni tipprova li kien hemm kuntratt bejn il-partijiet u/jew ingħatat ordni minn Qorti għall-hlas ta' manteniment (billi tingieb kopja legali tad-Digriet, jew kopja legali tas-sentenza relattiva), u kif ukoll li dak il-manteniment ma tħallasx fi zmien hmistax (15) -il jum minn dak il-jum li fih skond l-ordni, kellha tithallas is-somma, mingħajr ma tinoltra ruhha fil-mottiv li wassal għall-inadempjenza, billi dan l-istħarriġ ġudizzjarju u allura jekk din l-inadempjenza hijiex wahda ġustifikata o meno, u l-awtorizzazzjoni lil partijiet li jitbiegħdu minn dak ordnat u/jew miftiehem, hija manzjoni li hija rimessa f'idejn il-qrati ta' kompetenza ċivili u mhux penali.

Illi, jidher illi l-appellant b' mod persistenti u ripetut qiegħed jinjora l-obbligu tiegħu li *del resto* assumi b' mod volontarju u liberu, tant illi saħansitra fl-imsemmi kuntratt ta' firda personali huwa intrabat mhux biss li jibqa' jissomministra l-manteniment lil

martu anke jekk din issib impjeg, iżda ukoll illi l-ftehim ta' bejniethom jibqa' fuq saqajh fl-eventwalita' li ż-żwieġ tagħhom jiġi annullat jew xjolt. Illi permezz tal-presenti istanza l-appellant huwa mixli li ma ħallasx l-ammont komplessiv ta' €1,864 dovuti minnu fit-13 ta' Novembru 2021, fil-11 ta' Diċembru 2021, fit-8 ta' Jannar 2022 u fil-5 ta' Frar 2022. entro t-terminu stabbilit mill-liġi. Jiżdied jingħad illi għalkemm l-appellant jikkontendi illi huwa ma jistax iħallas il-manteniment għaliex spiċċa mingħajr impjeg peress illi marad serjament, madanakollu ma jressaq ebda prova dwar l-istat ta' impossibilita' minnu allegata, għalkemm, kif ingħad, tali prova trid issir quddiem il-qorti ċivili u mhux quddiem din il-qorti. Mhux biss, iżda minn daqqa t' għajn lejn il-fedina penali tiegħu jirriżulta illi l-appellant ilu inadempjenti fil-ħlas tal-manteniment saħansitra mis-sena 2018. Illi għaldaqstant din il-Qorti ma issib xejn x'tiċċensura fid-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti meta din sabet htija fl-appellant.

Illi għaldaqstant, *in vista* tal-kunsiderazzjonijiet suesposti, dan l-ewwel aggravvju imressaq mill-appellant qed jiġi miċhud.

Ikkunsidrat:

Illi, jifdal sabiex jiġi trattat l-aħħar *gravam* sottopost għal ġudizzju tal-Qorti marbut mal-piena erogata mill-Ewwel Qorti, liema piena kienet dik ta' tlett xhur prigunerija effettivi. L-appellant issostni li l-piena mposta fuqu kienet waħda esaġerata u li r-riżultat tagħha ser ikun dak li jiġi impedut milli jħallas il-manteniment dovut fil-futur.

Illi, jibda biex jingħad illi l-piena erogata kienet waħda fil-parametri tal-liġi tenut kont illi l-appellant kien mixli bir-reat fil-forma kontinwata tiegħu. Dan magħdud, madanakollu l-Qorti tqies illi l-appellant għandu jingħata l-aħħar opportunita' biex jagħmel il-ħlas minnu dovut b'dan illi jekk dan il-ħlas ma jsirx fit-terminu li ser jiġi lilu konċess l-Qorti, fuq talba tal-parti offiża, ma jkollhiex triq oħra hlief li ġġib fis-seħħ is-sentenza ta' prigunerija li għaliha huwa kien kkundannat.

Għal dawn il-motivi, il-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi tilqa' l-appell parzjalment, tgħaddi għalhekk sabiex tirrifirma s-sentenza appellata b'dan illi:

- i) Tikkonfermaha f'dik il-parti fejn sabet lill-appellant hati tal-imputazzjoni migjuba fil-konfront tiegħu; u
- ii) Tirrevokaha f'dik il-parti fejn ikkundannat lill-appellant għal terminu ta' prigunerija effettiva ta' tlett xhur, u minflok wara li rat l-artikolu 28A tal-Kodiċi Kriminali tordna illi t-terminu ta' tlett xhur prigunerija għandu jiġi sospiż għal żmien sena mil-lum. Wara li rat l-artikolu 28H tal-Kodiċi Kriminali tordna lil hati Mario Bartolo sabiex ihallas is-somma ta' €1864 lil Rita Bartolo fi żmien sitt xhur mil-lum.

Il-Qorti spjegat lill-appellant Mario Bartolo l-konsegwenzi skont il-ligi jekk huwa jikkometti reat ieħor matul il-perijodu operattiv ta' din is-sentenza, jew jekk huwa jonqos milli jhallas l-ammont ta' €1864 fiż-żmien lillu konċess.

Edwina Grima

Imħallef